# РІВЕНЬ: ПОЧАТКОВИЙ (1-3 БАЛИ)

## 1 БАЛ

**За когнітивними процесами:** сприймає лише окремі факти про людину, суспільство та державу. На запитання відповідає з суттєвими змістовими й логічними помилками.
**За навчальною діяльністю:** виконує прості завдання за зразком, розпізнаючи лише поодинокі правила, права чи приклади безпечної поведінки.
**За рівнем самостійності:** працює виключно за безпосередньої підтримки вчителя, потребує постійного контролю та покрокової допомоги.
**За рівнем комунікації та взаємодії:** долучається до роботи й обговорень лише за зовнішнім спонуканням, майже не реагує на думки інших.
**За частотою вияву вмінь:** громадянські вміння демонструє лише в поодиноких випадках.

## 2 БАЛИ

**За когнітивними процесами:** розпізнає базову інформацію про права, правила та суспільство, отриману від учителя. На прості запитання відповідає з помітними помилками.
**За навчальною діяльністю:** виконує прості завдання за зразком — знаходить явно вказану інформацію, обирає потрібний приклад чи встановлює найпростіші відповідності.
**За рівнем самостійності:** працює тільки з допомогою вчителя, потребує постійних підказок щодо порядку дій та зовнішнього контролю.
**За рівнем комунікації та взаємодії:** вступає в контакт переважно після нагадування, обмежується короткими репліками, не підтримує діалог і не враховує думку інших.
**За частотою вияву вмінь:** громадянські вміння демонструє лише в поодиноких випадках.

## 3 БАЛИ

**За когнітивними процесами:** відтворює за зразком частину інформації з підручника чи слів учителя, припустившись окремих помилок у відповідях на прості запитання.
**За навчальною діяльністю:** називає базові права, обов'язки та норми, знаходить прямі відповіді в тексті й розпізнає прийнятну поведінку за підказкою.
**За рівнем самостійності:** працює з допомогою вчителя, потребує періодичного контролю та коригування дій.
**За рівнем комунікації та взаємодії:** відповідає після нагадування; може коротко висловити думку, але не аргументує її та майже не зважає на позицію інших.
**За частотою вияву вмінь:** громадянські вміння демонструє лише в поодиноких випадках.

# РІВЕНЬ: СЕРЕДНІЙ (4-6 БАЛІВ)

## 4 БАЛИ

**За когнітивними процесами:** відтворює основні факти про права людини, демократію та державу; знаходить прямі відповіді на прості запитання в матеріалі.
**За навчальною діяльністю:** виконує типові завдання за алгоритмом: визначає права чи обов'язки у простих ситуаціях, співвідносить поняття з прикладами, описує очевидні випадки.
**За рівнем самостійності:** долучається до роботи з допомогою вчителя або за підтримки інших учасників групи.
**За рівнем комунікації та взаємодії:** вступає в діалог за ініціативою інших, взаємодіє формально, відповідає не завжди по суті та неповно формулює власне судження.
**За частотою вияву вмінь:** громадянські вміння виявляє епізодично.

## 5 БАЛІВ

**За когнітивними процесами:** застосовує вивчений матеріал у типових ситуаціях, оперує основними поняттями та ставить окремі запитання за змістом.
**За навчальною діяльністю:** аналізує нескладні життєві ситуації за алгоритмом, визначає права та обов'язки учасників, знаходить інформацію в одному джерелі.
**За рівнем самостійності:** працює під керівництвом учителя, виконує спільні завдання з частковою допомогою інших.
**За рівнем комунікації та взаємодії:** підтримує діалог, ініційований іншими, висловлює власну думку, але обґрунтовує її неповно.
**За частотою вияву вмінь:** громадянські вміння виявляє епізодично.

## 6 БАЛІВ

**За когнітивними процесами:** застосовує отриману інформацію, ставить уточнювальні запитання та пов'язує між собою права, обов'язки, рішення та їх наслідки.
**За навчальною діяльністю:** аналізує типові ситуації за алгоритмом — визначає проблему, можливі дії та наслідки, шукає інформацію в джерелі та робить прості висновки.
**За рівнем самостійності:** працює під керівництвом учителя, виконує свою роль у групі та за потреби звертається по допомогу.
**За рівнем комунікації та взаємодії:** підтримує діалог, готовий до співпраці, висловлює власну позицію й підкріплює її прикладом чи фактом.
**За частотою вияву вмінь:** громадянські вміння виявляє епізодично.

# РІВЕНЬ: ДОСТАТНІЙ (7-9 БАЛІВ)

## 7 БАЛІВ

**За когнітивними процесами:** самостійно знаходить інформацію в джерелах, перетворює її за зразком, ставить запитання та бачить зв'язки між суспільними явищами, правами й відповідальністю.
**За навчальною діяльністю:** виконує дослідницькі завдання за алгоритмом, розв'язує типові проблеми відомими способами, створює прості схеми, таблиці й пам'ятки.
**За рівнем самостійності:** працює з мінімальною (опосередкованою) допомогою вчителя, типові завдання виконує самостійно, ефективно співпрацює в групі.
**За рівнем комунікації та взаємодії:** долучається до обговорень переважно за ініціативою інших, висловлює власну думку та аргументує її доречними фактами чи прикладами.
**За частотою вияву вмінь:** демонструє громадянські вміння постійно у стандартних ситуаціях.

## 8 БАЛІВ

**За когнітивними процесами:** порівнює інформацію з різних джерел, розрізняє факти, судження та оцінки, бачить різницю між інтересами й позиціями, легко перетворює один вид даних на інший.
**За навчальною діяльністю:** виконує дослідницькі завдання, розпізнає та розв'язує проблеми знайомими способами, пояснює наслідки дій та рішень.
**За рівнем самостійності:** працює з мінімальною підтримкою вчителя, активно співпрацює в команді й самостійно визначає свої завдання у групі.
**За рівнем комунікації та взаємодії:** вільно бере участь в обговореннях чи ініціює їх, порівнює думки, переконливо аргументує свою позицію декількома фактами.
**За частотою вияву вмінь:** демонструє громадянські вміння постійно у стандартних ситуаціях.

## 9 БАЛІВ

**За когнітивними процесами:** аналізує громадянську та медійну інформацію з різних джерел, бачить зв'язки між проблемами, правами й наслідками, зіставляє різні погляди та повідомлення.
**За навчальною діяльністю:** виконує дослідницькі та частково-пошукові завдання, обирає найкращий спосіб розв'язання проблеми із запропонованих і робить обґрунтовані висновки.
**За рівнем самостійності:** Більшість завдань виконує самостійно, ефективно співпрацює з іншими навіть у нетипових ситуаціях.
**За рівнем комунікації та взаємодії:** активно бере участь і часом ініціює обговорення, аналізує й розвиває ідеї інших, коректно та аргументовано відстоює власну думку.
**За частотою вияву вмінь:** демонструє громадянські вміння постійно у стандартних ситуаціях.

# РІВЕНЬ: ВИСОКИЙ (10-12 БАЛІВ)

## 10 БАЛІВ

**За когнітивними процесами:** узагальнює та систематизує інформацію з багатьох джерел, бачить складні взаємозв'язки між правами людини, демократією, медіа та суспільною участю.
**За навчальною діяльністю:** виконує дослідницькі й творчі завдання, обирає найкращі шляхи розв'язання проблем та пропонує альтернативні варіанти вирішення конфліктів.
**За рівнем самостійності:** самостійно організовує свою роботу та допомагає в організації групової діяльності, критично аналізує й оцінює спільні результати.
**За рівнем комунікації та взаємодії:** самостійно ініціює дискусії, конструктивно сприймає чужі думки, формулює переконливі тези й захищає їх за допомогою фактів.
**За частотою вияву вмінь:** системно проявляє громадянські вміння як у типових, так і в нетипових ситуаціях.

## 11 БАЛІВ

**За когнітивними процесами:** оцінює надійність, контекст та упередженість джерел за критеріями, аналізує рішення й позиції крізь призму прав людини, демократії та суспільного блага.
**За навчальною діяльністю:** виконує дослідницькі й творчі завдання, зважує ризики та переваги різних рішень, обґрунтовує висновки й пропонує власні шляхи розв'язання проблем.
**За рівнем самостійності:** самостійно планує навчання та співпрацю, обґрунтовує свої дії й критично оцінює ефективність роботи всієї команди.
**За рівнем комунікації та взаємодії:** активно ініціює дискусії, будує розгорнуті аргументовані судження, розвиває ідеї співрозмовників.
**За частотою вияву вмінь:** системно проявляє громадянські вміння як у типових, так і в нетипових ситуаціях.

## 12 БАЛІВ

**За когнітивними процесами:** критично оцінює й зіставляє суперечливі джерела, самостійно формулює громадянську проблему, висуває гіпотези та робить переконливі висновки.
**За навчальною діяльністю:** виконує складні дослідницькі й творчі завдання, розробляє реалістичні ініціативи, розв'язує нестандартні проблеми та прогнозує їхні наслідки.
**За рівнем самостійності:** упевнено діє в нестандартних ситуаціях, правильно оцінює ризики, аналізує власний поступ та організовує командну співпрацю.
**За рівнем комунікації та взаємодії:** направляє обговорення, майстерно працює з контраргументами, допомагає досягти компромісу та надає конструктивний зворотний зв’язок.
**За частотою вияву вмінь:** системно проявляє громадянські вміння як у типових, так і в нетипових ситуаціях.